

ENTREVISTA

Carme Riera

NOVEL·LISTA

L.D. La trama de la novel·la s'inicia quan per Sant Jordi un desconegut fa arribar a la protagonista unes cartes de la seva mare. La idea d'escriure 'La meitat de l'ànima' també neix per la diada?

C.R. Sí, tot comença fa quatre anys, quan estava signant exemplars de *Cap al cel obert* per Sant Jordi i una senyora va portar una carpeta amb uns papers del seu pare a la Victoria Prego, que tenia asseguda al meu costat. Recordo que aquest fet em va impressionar molt i vaig començar a plantejar-me escriure una novel·la que partís d'aquesta anècdota.

L.D. ¿El que l'atreia era parlar dels exiliats a la França dels anys 50, dels maquis i de la Resistència o narrar la història d'una recerca de la pròpia identitat?

C.R. El que més m'interessava era escriure una novel·la sobre la identitat d'un personatge. La vaig centrar en la postguerra perquè era una època sobre la qual mai no havia treballat: jo l'havia viscuda a Mallorca però no coneixia a fons com es va viure a Barcelona i a França, cosa que m'obligava a documentar-me, una tasca que m'apassiona.

L.D. ¿Creu que ha sigut una època prou tractada en la literatura?

C.R. Són uns anys sobre els quals s'han escrit novel·les molt bones com per exemple *Nada*, de Carmen Laforet, una novel·la fundacional sobre Barcelona que s'ambienta a la postguerra i que a mi personalment m'ha influït molt. Per això a *La meitat de l'ànima* hi ha una sèrie d'homentatges a aquest gran llibre.

L.D. En poc temps han coincidit a les llibreries un bon grapat de novel·les ambientades en l'època de la postguerra: 'Pa negre', d'Emili Teixidor, 'Soldats de Salamina', de Javier Cercas, 'Las veus de Pamano', de Jaume Cabré, la seva novel·la... A què creu que es deu aquest renaixement de l'interès per aquests anys?

C.R. Crec que per sort ja hem aconseguit acabar amb la divisió entre vencedors i vençuts de la Guerra Civil, ja hem arribat a l'abraçada de la concòrdia i, per tant, ja no cal el silenci que va imposar la Transició. Les víctimes del franquisme tenen dret al seu homenatge i ja ha arribat el temps de posar en evidència la repressió que molta gent va viure després de la guerra. La memòria ja no pot continuar estant segrestada: cal recordar les coses i aprendre del passat per construir un futur millor. En Raimon diu: "Qui perd la memòria, perd la identitat", i jo hi estic totalment d'acord.

J. SOTERAS

L.D. És important recordar que aquí no tothom va ser antifranquista, com sembla que alguns volen imposar.

C.R. Hem de reconèixer i saber assumir el nostre passat. Si a *Cap al cel obert* vaig voler explicar que al segle XIX hi va haver molts catalans que es van enriquir fent de negrers, a *La meitat de l'ànima* he volgut

remarcar que tenim molt mala memòria, perquè a Catalunya hi va haver molta gent que estava amb Franco. No és veritat que tothom estigués a l'oposició. Acceptem-ho i podrem entendre millor el nostre país.

L.D. Des d'un punt de vista més egoista, no li ha molestat aquesta coincidència en el temps de dife-

rents novel·les ambientades en la postguerra que han de 'competir' pels mateixos lectors?

C.R. Admeto que sí, però benvingudes siguin, perquè segur que són molt diferents.

L.D. En què creu que es diferencia la seva novel·la de les altres?

C.R. Cada llibre és un món, perquè el punt de vista de l'autor mai pot ser el mateix.

El que potser fa diferent la meua història és que involucra el lector, fins al punt que és ell qui ha de decidir per quin dels finals que la narradora li ofereix es decideix.

L.D. De totes les seves novel·les, 'La meitat de l'ànima' és l'obra en què més interpel·la el lector.

C.R. M'interessava molt buscar un lector actiu. De fet, un lector culte fins i tot sabrà més que la narradora de la novel·la i podrà esbrinar abans que ella, ja amb les pistes que es donen a la pàgina 30 o 40, la identitat del pare de la protagonista. Qui sap? Potser algun lector se m'atansarà i se'm queixarà perquè no li ha agradat que al final no li hagi dit qui era realment el pare biològic de la protagonista, però això seria molt còmode per part seva. M'hauria estat molt fàcil escriure un final tancat, però vaig pensar que un d'obert donava més joc al lector.

L.D. Va triar la primera persona a l'hora d'explicar la història precisament per involucrar més el lector?

C.R. La primera persona és la que més permet que el lector sigui còmplice i formi part de l'estructura i la construcció de la novel·la. L'omnisciència exclou el lector, mentre que la primera persona el converteix en confident.

▶ ▶ ▶

A la recerca de la identitat perduda

► La darrera novel·la de Carme Riera, *La meitat de l'ànima* (Proa), s'inicia quan un desconegut entrega a la protagonista i narradora de la història una carpeta amb algunes cartes. Llegint aquesta correspondència fins a aquell moment ignorada, la protagonista s'assabentarà que la seva mare va tenir un amant mentre era casada i que ella és en realitat filla d'aquella relació clandestina. Aquest descobriment la durà a una intensa recerca encaminada a conèixer la identitat del seu pare biològic, de qui mai no es diu el nom en el recull de cartes que li han fet arribar.

La novel·la esdevindrà, doncs, una reivindicació de la memòria personal i col·lectiva de l'època de la postguerra i donarà veu a aquells que no n'hi van tenir: els vençuts, la gent que continuament es veia obligada a amagar els seus orígens per continuar tirant endavant, en un relat que cavalca entre l'època actual i uns anys 50 a França poblats de maquis, de gent exiliada i de persones que lluitaven a la Resistència. L'obra, narrada en primera persona, busca la confusió entre autora i narradora i constantment crida el lector perquè tingui un

paper actiu en el desenvolupament de la trama, fins al punt que haurà de ser ell qui triï qui va ser el veritable pare de la protagonista.

Amb *La meitat de l'ànima*, aquesta narradora, guionista, assagista i doctora en filologia hispànica, ha guanyat el darrer premi Sant Jordi, un guardó que s'ha afegit a la llarga llista de premis literaris que l'autora ha aconseguit al llarg de la seva carrera literària, iniciada el 1975 amb els contes de *Te deix, amor, la mar com a penyora* (Laia), un dels quals, el que dóna títol al llibre, obtindria el premi Recull. L'èxit del llibre continuaria amb *Jo pos per testimoni les gavines* (1977). Entre d'altres, Carme Riera ha estat guanyadora dels premis Prudenci Bertrana 1980 amb *Una primavera per a Domenico Guarini* (Edicions 62), l'Anagrama d'assaig literari 1988 per *La escuela de Barcelona*, el Ramon Llull 1989 per *Joc de miralls* (Planeta), el Josep Pla 1994, el Joan Crexells 1995, el Lletra d'Or 1995 i el Premio Nacional de Narrativa del Ministeri de Cultura del mateix any, amb *Dins el darrer blau* (Destino) i el Crítica Serra d'Or i el Nacional de Cultura de la Generalitat 2001 per *Cap al cel obert* (Destino).

Amb el suport de